

Õiguskantsler

Teie nr

Meie 10.07.2015 nr 6-3/140343/1503090

Lõppvastus

Kitsede märgistamine identifitseerimisvahendiga

Austatud []

Vabandan, et pika aja jooksul ei ole Teiega suheldud ega Teile vastust saadetud.

Menetluse tulemusel tuleb nentida, et **kitsede märgistamist nõudes ei ole Veterinaar- ja Toiduamet (edaspidi VTA) iseenesest käitunud õigusvastaselt, kuna selline nõue tuleb nii Euroopa Liidu kui ka kehtivast Eesti õigusest** (vt täpsemad selgitused allpool). Õiguskantsler püüdis siiski põllumajandusministri ja VTA ning Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrolli AS-iga (edaspidi EPJ) suheldes Teie mure leevendamiseks võimalusi leida, selgitamaks eelkõige välja, kas kitsede märgistamiseks on kõrvamärkide alternatiivina võimalik kasutada muid vahendeid. Õiguskantsler ei saa siiski asuda ümber hindama, kas kitsede märgistamise süsteem kui selline on vajalik ning millised märgistusviisid ja -vahendid on selleks kõige sobivamad, sh kõige enam kitsede heaolu arvestavad.

Kitsede märgistamine identifitseerimisvahenditega on reguleeritud [Euroopa Liidu Nõukogu määrusega \(EÜ\) nr 21/2004](#) (edaspidi *nõukogu määrus*). Kits peab olema märgistatud korraga kahe identifitseerimisvahendiga, millest kumbki peab vastama nõukogu määruse lisas toodud tingimustele¹. Esimese ja teise märgistusvahendi võimalikud kombinatsioonid on toodud järgnevas tabelis.

I Identifitseerimisvahend	II Identifitseerimisvahend
Makku paigutatav elektrooniline tähis (vatsabool)	a) Mitteelektroniline kõrvamärk b) Sõrgatsile kinnitav mitteelektroniline tähis c) Tätoveering (v.a ühendusesisese kaubandusega hõlmatud loomad)

¹ Nõukogu määruse artikkel 4 lg 2 punkti a järgi identifitseeritakse kitsed esimese identifitseerimisvahendiga, mis vastab lisa A jao punktide 1-3 nõuetele ja määruse artikkel 4 lg 2 punkti b järgi teise identifitseerimisvahendiga, mis vastab lisa A jao punktis 4 loetletud tehnilistele omadustele.

Elektrooniline kõrvamärk	a) Mitteelektrooniline kõrvamärk b) Sõrgatsile kinnitatav mitteelektrooniline tähis c) Tätoveering (v.a ühendusesisese kaubandusega hõlmatud loomad)
Mitteelektrooniline kõrvamärk	a) Elektrooniline tunnus, mis vastab makku paigutatava elektroonilise tähise (vatsabooli) või elektroonilise kõrvamärgi kriteeriumitele b) Sõrgatsile kinnitatav elektrooniline tähis (ühendusesisese kaubandusega hõlmamata loomade puhul) c) Elektrooniline tunnus naha alla süstitava transpondri kujul (ühendusesisese kaubandusega hõlmamata loomade puhul) d) Mitteelektrooniline kõrvamärk (kui elektroonilise ID vahendiga märgistamine pole kohustuslik, näit Eestis) e) Sõrgatsile kinnitatav mitteelektrooniline tähis (kui elektroonilise ID vahendiga märgistamine pole kohustuslik, näit Eestis) f) Tätoveering (kui elektroonilise ID vahendiga märgistamine pole kohustuslik, näit Eestis)

Eelnevast tuleneb, et kitsede märgistamine kõrvamärgiga ei ole Euroopa Liidu õigusest tulenevalt kohustuslik. Kõrvamärgiga märgistamise vältimiseks on võimalik märgistada kits makku paigutatava elektroonilise tähise (edaspidi *vatsabool*) esimese identifitseerimisvahendina ning kasutada teise identifitseerimisvahendina sõrgatsile kinnitatavat tähist või tätoveeringut.

Samas sätestab nõukogu määruse artikkel 9 lg 3, et liikmesriigid võivad kitsede puhul, keda liikmesriigist välja ei toimetata, näha ette, et elektrooniliste identifitseerimisvahendite kasutamise on vabatahtlik, kui kitsede arv liikmesriigis on 160 000 või väiksem. Põllumajandusminister märkis oma 15.04.2014 vastuses õiguskantsleri teabe palumisele, et ka Eesti on nimetatud erandit kasutanud. Teisisõnu ei ole Eestis kohustuslik selliseid kitsi elektrooniliselt märgistada, ent selline märgistamine siiski lubatud ja õiguspärane.

Nõukogu määruse artikkel 1 lg 1 järgi kehtestab iga liikmesriik kitsede identifitseerimise ja registreerimise süsteemi nõukogu määruse sätete kohaselt.

Eestis on kitsede märgistamise süsteem kehtestatud [loomatauditõrje seaduses](#) (edaspidi LTTS) ja selle § 11 lg 2 alusel antud põllumajandusministri 21.12.2009 määruses nr 128 „[Identifitseerimisele kuuluvate põllumajandusloomade liikide loetelu, põllumajandusloomade identifitseerimise ning nende kohta andmete registreerimise viisid ja kord, registreerimistunnistuse väljastamise kord ja veisepassi vorm ning põllumajandusloomade arvestuse pidamise kord](#)“ (edaspidi: *identifitseerimise kord*).

Nimetatud õigusaktides reguleeritakse täpsemalt üksnes kõrvamärgi kui esimese identifitseerimisvahendi kasutamist. Ka põllumajandusminister märkis oma 15.04.2014 vastuses õiguskantslerile, et identifitseerimise korra § 3 lg 5 alusel väljastab EPJ praktikas kitse esimese identifitseerimisvahendina üksnes kõrvamärke. Samas märkis põllumajandusminister, et selline praktika ei välista teiste nõukogu määruse kohaste identifitseerimisvahendite kasutamist.

Seega on Euroopa Liidu õigusest tulenevalt ja tuginedes ministri kinnitustele Eestis õiguspärane kasutada lisaks kõrvamärgile esimese identifitseerimisvahendina ka vatsabooli. Seega, kui soovite oma kitsi õiguspäraselt märgistada, ilma et peaksite selleks kasutama kõrvamärke, siis on Teil võimalik kitse esimese identifitseerimisvahendina kasutada vatsabooli.

Identifitseerimisvahendite väljastamisega tegeleb identifitseerimise korra § 3 lg 5 ja selle alusel sõlmitud [halduslepingu](#) järgi EPJ. Riiklikku järelevalvet kitsede märgistamist reguleerivate õigusaktide nõuete täitmise üle teostab LTTS § 5 lg 2 järgi VTA. Vaatamata üldisele praktikale, mille järgi EPJ väljastab esimese identifitseerimisvahendina üksnes kõrvamärke, kinnitas EPJ jõudluskontrolli väliteenistuse spetsialist Toomas Remmel õiguskantslerile, et EPJ on oma praktikas varasemalt aidanud kitsepidajal soetada ka vatsaboole. EPJ väliteenistus teab, kust vatsaboole tellida. Kui soovite kasutada kitse märgistamiseks vatsabooli, pöörduge palun EPJ-i poole.

Õiguskantsler suhtles ka VTA loomatervishoiubüroo juhataja Ainike Nõmmistoga, kes kinnitas, et VTA aktsepteerib kitse esimese identifitseerimisvahendina vatsabooli kasutamist ja selle kasutamise õigus on teada ka järelevalvet teostavatele VTA ametnikele.

Loodetavasti on toodud selgitustest Teile abi. Vabandan veelkord, et pidite vastust nii kaua ootama.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Hendrick Rang 6938408
Hendrick.Rang@oiguskantsler.ee